

НЕДОТОРКАННІСТЬ СУДДІ ЯК ОБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: ГЕНЕЗА ТА СУЧАСНІСТЬ

Національний авіаційний університет
проспект Любомира Гузара, 1, 03680, Київ, Україна
E-mail: 2715847@stud.nau.edu.ua

Мета: стаття присвячена виокремленню історичного змісту та призначення недоторканності судді як об'єкта адміністративно-правового забезпечення, формуванню на цій основі теоретичних засад подальшого вирішення окреслених та інших проблем. **Методологічну основу дослідження** склали загальнонаукові методи пізнання, за допомогою яких проілюстровано, що причиною актуальних проблем адміністративно-правового забезпечення недоторканності судді є недостатня точність визначення у науці адміністративного права сутності недоторканності судді як об'єкта такого забезпечення; досліджено історичні витоки недоторканності судді; встановлено ключові чинники виникнення недоторканності судді як правового явища: статус судді у суспільстві, його функції. **Результати:** здійснено аналіз історичного розвитку недоторканності судді як правового поняття, особливу увагу приділено розвитку її позитивного закріплення. Обґрунтовано, що витоки недоторканності судді зумовлені історичними політичними процесами розподілу державної влади на законодавчу, виконавчу та судову, а тому виходять за межі адміністративно-правового регулювання. Саме ця теза має стати вихідною при подальшому опрацюванні розмежування недоторканності судді як об'єкта адміністративно-правового забезпечення із суміжними правовими категоріями, позитивного закріплення положень недоторканності судді та інших її актуальних проблем.

Ключові слова: суддя; недоторканність судді; адміністративно-правове забезпечення; імунітет судді; незалежність суду; судова влада.

Постановка проблеми та її актуальність.

Про ключовий характер недоторканності судді у діяльності судової влади наголошується у всіх джерелах, що стосуються організації та діяльності судової влади: наукові дослідження [1, с. 393]; актуальні міжнародні стандарти [2, с. 27]; навчальні видання [3, с. 38]. Водночас актуальними залишаються проблеми ключових засад забезпечення недоторканності судді, як у теоретичній площині (наприклад, невизначеність у питанні співвідношення недоторканності судді із суміжними категоріями: імунітет судді, незалежність судді), так і у сфері правозастосування. Зокрема, як серед науковців, так і серед практиків відсутня єдина позиція щодо суб'єкта вручення судді повідомлення про підозру у

вчиненні кримінального правопорушення: виключно особисто Генеральний прокурор України чи його заступник; прокурор, якому Генеральний прокурор України доручив у письмовій формі здійснити вручення; слідчий, який проводить досудове розслідування, чи прокурор, який здійснює процесуальне керівництво у відповідному провадженні. Це неодноразово ставало причиною переглядів судових рішень [4]).

Як свідчать заяви представників суддівського корпусу, недоторканність суддів сьогодні не перебуває на належному рівні. Так, на офіційному веб-сайті Ради суддів України опубліковано звернення Ради суддів України від 07.02.2019 р. про неприпустимість нападів на суддів, у якому звертається увага про необхід-

ність вжиття заходів з метою забезпечення особливої безпеки суддів, членів їх сімей, учасників судового процесу. Наголошено на неодноразовий характер таких нападів та неодноразові звернення Ради суддів України до уповноважених суб'єктів влади: Вища рада правосуддя, Державна судова адміністрація України, Міністерство внутрішніх справ України [5]. Дані про розгляд Вищою радою правосуддя (далі – ВРП) повідомлень про забезпечення незалежності суддів та авторитету суду у 2020 році свідчать про значну загрозу саме з боку недоторканності. Так, із 341 повідомлення від суддів про втручання у їх діяльність у 38 зазначалося про відкриття кримінальних проваджень та проведення слідчих дій, притягнення до адміністративної відповідальності. За наслідками розгляду ВРП прийнято 72 рішення про вжиття заходів реагування (звернення до прокуратури та органів правопорядку щодо надання інформації про розслідування злочинів; притягнення до відповідальності посадових осіб). Також привертає увагу значна кількість скарг на рішення Дисциплінарних палат ВРП (89) та значний відсоток скасування та змін таких рішень ВРП та Великою Палатою Верховного Суду (17%) [6, с. 7, 14, 15-17, 31].

Рівень окреслених проблем свідчить про необхідність виявлення сутності правового явища недоторканності судді та призначення його у суспільстві, ефективним засобом чого постає її дослідження у історичному розрізі [7, с. 14-15].

Аналіз досліджень і публікацій. У історичному розрізі проводились дослідження: судової влади України у цілому [8]; окремих питань реалізації правового статусу судді [9]; суміжної проблематики, наприклад розвитку судового конституціоналізму [10]. Окремі суміжні до недоторканності судді питання, наприклад розвиток адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади дуже фрагментарно висвітлені у контексті опрацювання іншого предмету дослідження [1, с. 44]. Втім досліджень, безпосередньо присвячених дослідженню розвитку недоторканності судді як об'єкта адміністративно-правового забезпечення, не провадилось.

Метою статті є виокремлення історичного змісту та призначення недоторканності судді як об'єкта адміністративно-правового забезпечен-

ня, формування на цій основі теоретичних засад подальшого вирішення окреслених на початку цієї статті та інших проблем розвитку цієї правової категорії.

Виклад основного матеріалу. Аристократизм статусу судді відмічається вченими як його історична ознака. Одним із його проявів є недоторканність судді як гарантія його незалежності [8, с. 16]. Така теза підтверджується історичним розвитком змісту недоторканності судді. Так, за часів панування архаїчного права відмічається тісний зв'язок правових інститутів із релігією. Судові функції здійснювали вожді або жреці, а рішення часто проголошувались іменем богів. Пізніше, наприклад за часів скіфської держави, релігійний характер права змінився звичаєвим, але це не вплинуло на особливий характер статусу носіїв судової влади. У період Давньої Русі Княжої доби (кінець IX – середина XIV ст.) судова влада характеризувалась певним дуалізмом. З одного боку існував суд князя, а з іншого – церковний суд. Основою судових рішень першого були акти князя, а другого – акти Константинопольського патріарха. Церковний суд у багатьох питаннях був незалежним від князівського, хоча його організація й будувалася на основі княжих актів [8, с. 36, 42, 72]. Отже, статус судді передбачав його особливе становище у суспільстві: жрець, вождь (князь) або уповноважена ним особа. Значна роль звичаїв у праві того часу зумовлювала й особливе відношення суспільства до судової влади та її представників. Хоча положенням щодо недоторканності судді ще не було притаманне позитивне закріплення, фактично недоторканність представника судової влади як судді була зумовлена його суспільним статусом.

Законодавче закріплення недоторканності суддів стало можливим завдяки працям науковців-правознавців у цьому напрямі. На території сучасної України такі напрацювання набули ознак систематичності наприкінці XIX – початку XX століть. Зокрема необхідно відмітити наукові роботи таких вчених, як Є.В.Васьковський, Л.Є.Владимиров, О.В.Кістяківський, Є.О.Нефедьев, С.М.Тригубов, І.Я.Фойницький, Т.М.Яблочков та інших вчених, що висловлювали свої позиції у контексті не тільки організації судової влади,

але й – проблематики процедур здійснення правосуддя, як у цивільних, так і в кримінальних справах.

Перше позитивне закріплення недоторканності учасників судового процесу можна віднайти у II Литовському статуті. Регламентувалися процедури приводу та визначення правового статусу особи, яка ухилялася від явки до суду. У Запорізькій Січі судові функції здійснювались запорізькими старшинами на основі: правових звичаїв козацтва, в тому числі «низового товариства»; винесених раніше рішень у подібних справах (судові прецеденти); усному праві запорожців; з урахуванням вимог правової свідомості («здорового глузду») старшини. За часів Петра I і, фактично, до судової реформи 1864 року, попри окремі спроби створити незалежні судові органи на місцях здійснення судових функцій перебувало під фактичним контролем адміністративних органів виконавчої влади, а самі судді призначались переважно з відставних військових. Кроком уперед стала Судова реформа 1864 року, коли уперше отримали своє позитивне закріплення засади незалежності судової влади. При цьому судова влада відокремлювалась від законодавчої, адміністративної та виконавчої. За часів Австро-Угорської імперії принцип незалежності суддів отримав своє закріплення у Ольмюцькій Конституції. У контексті недоторканності суддів варто згадати закріплення таких засад діяльності судової влади, як: запровадження державних судів як виключних суб'єктів судової влади та заборона діяльності феодальних судів, незмінюваність суддів, встановлення особливої підсудності та особливого порядку розгляду для певних категорій справ. Отже, протягом достатньо тривалого часу положення про недоторканність осіб, які здійснювали судові функції не були безпосередньо закріплені у позитивному законодавстві, а виводились з інших положень та розуміння природи судової влади загалом. Позитивне закріплення недоторканності судді на території сучасної України відбулось значно пізніше, вже за часів Радянського Союзу, зокрема у Законі про статус суддів в СРСР та інших законодавчих актах Союзу РСР і союзних республік. Надалі закріплення засад недоторканності суддів розвивалось

і ці засади отримали закріплення у чинній Конституції України та законодавстві про судоустрій та статус суддів [8, с. 129, 151, 209, 257, 467-468, 475].

Серед робіт радянського періоду необхідно відмітити напрацювання таких вчених, як В.П. Божєв, А.Я. Вишенський, Н.Р. Максимов, В.М. Петренко, Н.В. Радутна, В.А. Терьохін, Г.С. Фельдштейн та деяких інших. Оцінюючи наукові напрацювання дореволюційного та радянського періодів, варто відмітити тісний взаємозв'язок методології проваджуваних досліджень, отримуваних результатів з одного боку та суспільно-політичних умов відповідних часів – з іншого. В цілому можна констатувати певну унікальність розвитку засад недоторканності суддів на території України починаючи з часів Судової реформи 1864 року. Зокрема, у період часу до 1917 року такий розвиток було зумовлено режимом царської влади, що активно стримував важливі напрями розвитку судової системи, виявився не в змозі побудувати дійсно незалежні органи судової влади. Політичний режим, який склався після 1917 року зумовив зниження значення приватного інтересу та прав людини в цілому, в тому числі й як об'єкта судового захисту. Достатньо специфічний зміст у цей період мала незалежність суддів у цілому, як слушно вказується у юридичній літературі [11, с. 14-15].

Напрацювання вчених незалежної України виявили наступність, зокрема щодо конструкції недоторканності судді (ст. 13 Закону України «Про статус суддів» від 15.12.1992 р. № 2862-XII [12]). Отримали закріплення: визначення недоторканності судді; обсяг недоторканності судді (житло, службове приміщення, транспорт тощо); особливий порядок затримання чи арешту судді; особливості порядку проведення щодо нього слідчих дій; особлива інстанційна юрисдикція розгляду кримінальної справи стосовно судді та особливий порядок визначення підсудності такої кримінальної справи.

Попри усталеність загальних засад недоторканності судді продовжували точитись дискусії щодо окремих вагомих її аспектів: змісту та обсягу її окремих гарантій, причому підіймались достатньо масштабні питання: визначення

суб'єкта позбавлення судді недоторканності (Вища рада юстиції або Вища рада правосуддя); визначення правового режиму недоторканності (чи має вона загальний характер або ж обмежується виключно функціональним); визначення обсягу недоторканності судді (наприклад, висувались пропозиції щодо виключення з обсягу недоторканності адміністративної відповідальності, адміністративного затримання та приводу); окремі поточні питання, пов'язані із забезпеченням недоторканності судді. Хоча в цілому дослідники вказують про поступове посилення гарантій недоторканності суддів [13, с. 44; 14, с. 60; 15, с. 25; 11, с. 162-164, 167].

Сьогодні хрестоматійними можна вважати положення щодо сутності недоторканності судді: є додатковою гарантією до загальних конституційних гарантій права кожної людини на особисту недоторканність. Недоторканність суддів обумовлена здійсненням судьями особливих функцій – розгляд правових конфліктів та спрямована на забезпечення неупередженості, безсторонності та справедливості суду при їх розгляді та вирішенні. Тому недоторканність суддів є складовою правового статусу судді та відображає завдання його діяльності у межах судової системи [16, с. 190; 17, с. 8].

Недоторканність судді є однією із законодавчо визначених, іманентних засад його статусу. До нормативно закріплених основ недоторканності судді необхідно віднести наступні: неможливість затримання або тримання під арештом чи вартою без наявності обвинувального вироку, за окремими винятками; неможливість притягнення судді до юридичної відповідальності у зв'язку із винесеним ним судовим рішенням, за окремими визначеними у законодавстві винятками; неможливість затримання судді за підозрою у вчиненні злочину чи адміністративного правопорушення, крім випадків, пов'язаних із вчиненням ним тяжкого або особливо тяжкого злочину, а також разі коли згоду на таке затримання надано Вищою радою правосуддя у конкретному випадку; суддя може бути підданий приводу лише до суду; суб'єктом повідомлення судді про підозру у вчиненні кримінального правопорушення є лише Генеральний прокурор України або його заступник. Однією зі складо-

вих недоторканності судді є особливі вимоги щодо відсторонення його від здійснення правосуддя у випадку притягнення його до кримінальної відповідальності. Строк такого відсторонення не може перевищувати двох місяців. При цьому рішення про таке відсторонення приймається тільки Вищою радою правосуддя. Строк тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя може бути продовжено не більше як на 2 місяці. Встановлюється особливий порядок подання клопотання про продовження строку такого відсторонення: особливий суб'єкт подання (Генеральний прокурор України чи його заступник), строк подання (не пізніше ніж за десять днів до закінчення строку відсторонення), вимоги до оформлення такого клопотання визначаються процесуальним законодавством. У разі ухвалення органом розгляду справ про дисциплінарну відповідальність рішення про застосування до судді дисциплінарного стягнення у вигляді подання про його звільнення з посади, за суддею зберігається посадовий оклад за весь час з моменту прийняття такого рішення і до моменту прийняття Вищою радою правосуддя рішення про звільнення. Оперативно-розшукові заходи чи слідчі дії, які проводяться лише з дозволу суду, можуть провадитись стосовно судді лише якщо про надання зазначеного дозволу було подано клопотання Генеральним прокурором України, керівником регіональної прокуратури або їх заступником (ст. 49 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»). Ці положення знайшли відображення та розвиток у науковій літературі, де знайшли відображення засади недоторканності суддів як складової принципу їх незалежності [18, с. 33-34; 8, с. 499].

Висновки. Положення про недоторканність судді сформувалися під впливом статусу судді у суспільстві та функцій, які він виконував. Первісно судьями були вожді або жреці та їх рішення не підлягали оскарженню.

Попри фактичне існування звичаю недоторканності судді протягом усього періоду існування судової влади, її позитивне закріплення, а отже й формування адміністративно-правових засад її забезпечення починається тільки з XVI ст., коли у II Литовському статуті було закріплено положення про недоторканність учас-

ників судового процесу. На території сучасної України недоторканність судді уперше дістала безпосереднє позитивне закріплення за часів Радянського Союзу, зокрема у Законі про статус суддів в СРСР та інших законодавчих актах Союзу РСР і союзних республік, у 1980-х роках. Втім, зміст недоторканності судді у той час істотно відрізнявся від сучасного з огляду на відмінності у змісті категорії незалежності суддів у цілому. Сучасний вигляд позитивне закріплення недоторканності судді отримує лише за часів незалежної України – у Законі України «Про статус суддів» від 15.12.1992 р. № 2862-ХІІ.

Витоки недоторканності судді виходять за межі адміністративно-правового регулювання, оскільки зумовлені історичними політичними процесами розподілу державної влади на законодавчу, виконавчу та судову. Саме ця теза має стати вихідною при подальшому опрацюванні розмежування недоторканності судді як об'єкта адміністративно-правового забезпечення із суміжними правовими категоріями, позитивного закріплення положень недоторканності судді та інших її актуальних проблем.

Література

1. Іванишук А.А. Адміністративно-правове забезпечення судової влади в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна». Київ, 2017. 466 с.

2. Compilation of Venice Commission Opinions and Reports concerning Courts and Judges. Strasbourg, 5 mars 2015. CDL-PI(2015)001. *Офіційний сайт «Venice Commission: Council of Europe»*. URL: <https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI%282015%29001-e> (дата звернення: 21.06.2021).

3. Лапкін А.В. Організація судових та правоохоронних органів України: навч. посіб. Харків: Право, 2015. 166 с.

4. Тижневий огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 15 чер. 2019 р. *ЛІГА-ЗАКОН*. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/VSS00325?an=1> (дата звернення: 30.06.2021).

5. Рада суддів України наголошує на неприпустимість нападів на суддів. *Офіційний сайт Ради суддів України*. URL: <http://rsu.gov.ua/ua/news/rada-suddiv-ukraini-nagolosue-na-nepripustimi-napadiv-na-suddiv> (дата звернення: 06.07.2021).

6. Інформаційно-аналітичний звіт про діяльність Вищої ради правосуддя у 2020 році. *Офіційний сайт Вищої ради правосуддя*. URL: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/file/analiz_za_2020_rik.pdf (дата звернення: 06.07.2021).

7. Каган М.С. Избранные труды в VII томах. Том I. Проблемы методологии. Санкт-Петербург: ИД «Петрополис», 2006. 356 с.

8. Судова влада в Україні: історичні витоки, закономірності, особливості розвитку / за ред. І.Б. Усенка. Київ: Наукова думка, 2014. 501 с.

9. Польовий О.Л. Генеза юридичної відповідальності суддів в Україні. *Держава і право*. 2009. № 46. С. 133-138.

10. Рожок Л.П. Генеза політико-правових ідей про формування судового конституціоналізму. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні*: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (Чернівці, 24-25 жовт. 2019 р.); редкол.: О.В. Щербанюк (голова), А.С. Цибуляк-Кустевич (відпов. секр.) та ін. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2019. 336 с.

11. Чемодурова Н.О. Адміністративно-правові засади реалізації принципу незалежності суддів в адміністративному судочинстві: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна». Київ, 2016. 270 с.

12. Про статус суддів: Закон України від 15 груд. 1992 р. № 2862-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 8. Ст. 56.

13. Чуприна Ю. Судова влада в Україні в контексті конституційної реформи. *Державне управління та місцеве самоврядування*: зб. наук. праць. Нац. акад. держ. управління при Президентові України; Дніпропетровський регіональний ін-т держ. управління. Дніпропетровськ, 2011. Вип. 1 (8). С. 59-66.

14. Паришкура В.В. Окремі теоретичні та практичні аспекти притягнення до юридичної відповідальності за вчинення адміністративного

правопорушення осіб, які мають статус судді. *Адміністративне право і процес*. 2014. № 3 (9). С. 58-65.

15. Адушкин Ю., Жидков В. Дисциплинарная и административная ответственность судей: за и против. *Российская юстиция*. 2001. № 11. С. 24-26.

16. Організація судових та правоохоронних органів: підручник / за ред. І.Є. Марочкіна. Харків: Право, 2013. 448 с.

17. Овчаренко О.М. Деякі процедурні аспекти притягнення суддів до кримінальної відповідальності. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2012. № 4 (12). С. 7-21.

18. Організація судових та правоохоронних органів / уклад.: О.Ю. Дудченко, А.В. Іванцова, Ю.І. Крючко та ін.; відп. ред. О.О. Овсяннікова, І.В. Юревич. Харків: Право, 2016. 198 с.

References

1. Ivanyshhuk A.A. Administratyvno-pravove zabezpechennja sudovoi' vlady v Ukraini: dys. ... d-ra juryd. nauk: 12.00.07. Vidkrytyj mizhnarodnyj universytet rozvytku ljudy ny «Ukraina». Kyi'v, 2017. 466 s.

2. Compilation of Venice Commission Opinions and Reports concerning Courts and Judges. Strasbourg, 5 mars 2015. CDL-PI(2015)001. *Офіційний сайт «Venice Commission: Council of Europe»*. URL: <https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI%282015%29001-e> (дата звернення: 21.06.2021).

3. Lapkin A.V. Organizacija sudovyh ta pravoohoronnyh organiv Ukrainy: navch. posib. Harkiv: Pravo, 2015. 166 s.

4. Tyzhnevyy ogljad sudovoi' praktyky Kasacijnogo kryminal'nogo sudu u skladi Verhovnogo Sudu vid 15 cher. 2019 r. LIGA-ZAKON. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/VSS00325?an=1> (дата звернення: 30.06.2021).

5. Rada suddiv Ukrainy nagoloshuje na neprypustymist' napadiv na suddiv. Oficijnyj sayt Rady suddiv Ukrainy. URL: <http://rsu.gov.ua/ua/news/rada-suddiv-ukraini-nagolosue-na-nepripustimi-napadiv-na-suddiv> (дата звернення: 06.07.2021).

6. Informacijno-analitychnyj zvit pro dijaj'nist' Vyshhoi' rady pravosuddja u 2020 roci. Oficijnyj sayt Vyshhoi' rady pravosuddja. URL: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/file/analiz_za_2020_rik.pdf (дата звернення: 06.07.2021).

7. Kagan M.S. Izbrannye trudy v VII tomah. Tom I. Problemy metodologii. Sankt-Peterburg: ID «Petropolis», 2006. 356 s.

8. Sudova vlada v Ukraini: istorychni vytoky, zakonirnosti, osoblyvosti rozvytku / za red. I.B. Usenka. Kyi'v: Naukova dumka, 2014. 501 s.

9. Pol'ovyj O.L. Geneza jurydychnoi' vidpovidal'nosti suddiv v Ukraini. Derzhava i pravo. 2009. № 46. S. 133-138.

10. Rozhok L.P. G'eneza polityko-pravovyh idej pro formuvannja sudovogo konstytucionalizmu. Suchasni vyklyky ta aktual'ni problemy sudovoi' reformy v Ukraini: materialy III Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Chernivci, 24-25 zhovt. 2019 r.); redkol.: O.V. Shherbanjuk (golova), A.S. Cybuljak-Kustevych (vidpov. sekr.) ta in. Chernivci: Chernivec'kyj nac. un-t, 2019. 336 s.

11. Chemodurova N.O. Administratyvno-pravovi zasady realizacii' pryncypu nezalezhnosti suddiv v administratyvnomu sudochynstvi: dys. ... kand. juryd. nauk: 12.00.07. Vidkrytyj mizhnarodnyj universytet rozvytku ljudy ny «Ukraina». Kyi'v, 2016. 270 s.

12. Pro status suddiv: Zakon Ukrainy vid 15 grud. 1992 r. № 2862-XII. Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrainy. 1993. № 8. St. 56.

13. Chupryna Ju. Sudova vlada v Ukraini v konteksti konstytucijnoi' reformy. Derzhavne upravlinnja ta misceve samovrjaduvannja: zb. nauk. prac'. Nac. akad. derzh. upravlinnja pry Prezidentovi Ukrainy; Dnipropetrovs'kyj regional'nyj in-t derzh. upravlinnja. Dnipropetrovs'k, 2011. Vyp. 1 (8). S. 59-66.

14. Paryshkura V.V. Okremi teoretychni ta praktychni aspekty prytjagnennja do jurydychnoi' vidpovidal'nosti za vchynennja administratyvnogo pravoporushennja osib, jaki majut' status suddi. *Administratyvne право і процес*. 2014. № 3 (9). С. 58-65.

15. Adushkin Ju., Zhidkov V. Disciplinarnaja i administrativnaja otvetstvennost' sudej: za i protiv. Rossijskaja justicija. 2001. № 11. S. 24-26.

16. Organizacija sudovyh ta pravoohoronnyh organiv: pidruchnyk / za red. I.Je. Marochkina. Harkiv: Pravo, 2013. 448 s.

17. Ovcharenko O.M. Dejaki procedurni aspekty prytjagnennja suddiv do kryminal'noi'

vidpovidal'nosti. Visnyk Vyshhoi' rady justycii'. 2012. № 4 (12). S. 7-21.

18. Organizacija sudovyh ta pravoohoronnyh organiv / uklad.: O.Ju. Dudchenko, A.V. Ivancova, Ju.I. Krjuchko ta in.; vidp. red. O.O. Ovsjannikova, I.V. Jurevych. Harkiv: Pravo, 2016. 198 s.

Diana Timush

THE INVIOLABILITY OF THE JUDGE AS AN OBJECT OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL SUPPORT: GENESIS AND MODERNITY

National Aviation University
Liubomyra Huzara Avenue, 1, 03680, Kyiv, Ukraine
E-mail: 2715847@stud.nau.edu.ua

It is illustrated that the reason for the current problems of administrative and legal support of the immunity of a judge is the lack of accuracy in defining the essence of the immunity of a judge as an object of such support in the science of administrative law. The article is devoted to the defining of the historical content and the purpose of the inviolability of the judge as an object of administrative and legal support, the formation on this basis of the theoretical foundations for further solution of the outlined and other problems.

The historical origins of the judge's immunity have been studied. The key factors for the emergence of the immunity of a judge as a legal phenomenon have been identified. They are: the status of a judge in society (leader, priest, prince, etc.); its functions (conflict resolution; the decision gave the highest legal force).

The analysis of the historical development of the immunity of a judge as a legal concept is carried out, special attention is paid to the development of its positive consolidation. It is established that despite the actual existence of the custom of inviolability of a judge during the entire period of judicial power, in Ukraine its positive consolidation, and hence the formation of administrative and legal bases for its provision, begins only in the 1560s. The immunity of a judge was first directly confirmed during the Soviet era, in particular in the Law on the Status of Judges in the USSR and other legislative acts of the USSR and the Union Republics in the 1980s. However, the content of the immunity of a judge at that time differed significantly from the modern one due to the differences in the content of the category of independence of judges in general.

A separate stage in the historical development of the immunity of a judge is the period of independent Ukraine, when the model of positive consolidation of the immunity of a judge acquired modern features.

It is substantiated that the origins of the immunity of a judge are due to the historical political processes of division of state power into legislative, executive and judicial, and therefore go beyond administrative and legal regulation. This thesis should be the starting point for further elaboration of the delimitation of the immunity of a judge as an object of administrative and legal support with related legal categories, positive consolidation of the provisions of the immunity of a judge and other relevant issues.

Keywords: judge; immunity of a judge; administrative and legal support; independence of a court; judiciary.